

Mnemotechniki: metoda cyfrowo-kształtowa, metoda łączenia parami

Cele:

- wdrożenie uczniów do stosowania metody cyfrowo-kształtowej i metody łączenia parami
- wyrabianie u uczniów pozytywnej postawy wobec czynności uczenia się.
- wprowadzenie do czynności uczenia się elementu zabawy, korzystania z własnej fantazji

Tok lekcji:

1. Test wejściowy - nauczyciel podaje uczniom 10 wyrazów, przyporządkowując każdemu numer porządkowy. Sprawdzenie poziomu zapamiętywania dotyczy nie tylko odtwarzania wyrazów, ale również numeru porządkowego. Sprawdzanie wyników odbywa się „na wrywki”

2. Demonstracja identycznego ćwiczenia w wykonaniu nauczyciela. Na wrywki odpytują uczniowie w ten sposób, że zadają numer, a nauczyciel musi podać odpowiadający mu wyraz, lub podają wyraz, a nauczyciel podaje, pod którym numerem został zapamiętany.

3. Przypomnienie ogólnych zasad funkcjonowania mózgu;

4. Wyjaśnienie uczniom, że nowy materiał może być zapamiętany tylko wtedy, gdy zostaje wkomponowany w istniejącą strukturę wiedzy. Jeśli takiej struktury nie ma, to należy ją stworzyć. Mnemotechniki dostarczają właśnie takiej struktury, która organizuje zapamiętywanie nowego materiału.

5. Przypomnienie bloków pamięci i omówienie właściwości każdego z nich. Omówienie warunków jakie muszą być spełnione, by informacja z bloku pamięci krótkiego okresu mogły zostać przekazana do bloku pamięci długiego okresu.

6. Omówienie metody cyfrowo-kształtowej.

a) ogólne założenia

- cyfry zapamiętujemy znacznie gorzej niż wyrazy - postulat: zamieniamy cyfrę (liczbę porządkową na jakiś wyraz i zapamiętujemy jego wyobrażenie.

1	miecz	6	gwizdek
2	łabędź	7	okręt przybijający do nabrzeża
3	mewa w locie (przewrócona do przodu)	8	klepsydra
4	proporczyk	9	rozwijający się dywan
5	haczyk	10	rydwan

- wyrazy dobrane są w taki sposób aby ich wizerunki były podobne w swym kształcie do liczby

- zapamiętywanie polega na tworzeniu wyobrażenia zapamiętywanego wyrazu z wyobrażeniem odpowiednika numeru pod którym ma być zapamiętany

- podobnie jak w przypadku „rzymskiego pokoju” w celu zapamiętania należy stworzyć wizualizacje wykorzystujące wszystkie możliwe kanały informacyjne

b. demonstracja na kilku przykładach - chcę zapamiętać pod numerem trzy słowo słoń - wyobrażam sobie stado mew (odpowiednik trójki), zawzięcie atakujących słoń, widzę obraz, słyszę odgłosy walki itd.

c. demonstracja sposobu odtwarzania - na pytanie co było pod numerem trzy, przypominamy sobie, że mewy atakowały słoń - pod numerem trzy musi być więc słoń.

d. sprawdzenie metody - nauczyciel podaje dziesięć wyrazów, a uczniowie odtwarzają je w przypadkowej kolejności

e. omówienie zastosowania metody łączenia parami - jest to szczególny przypadek „rzymskiego pokoju”, który umożliwia nie tylko zapamiętanie i odtwarzanie wiedzy w ustalonej kolejności, ale także umożliwia sprawdzanie tej wiedzy na wrywki. Metoda ta nadaje się szczególnie do zapamiętywania takiego materiału który ma ściśle określoną i wymaganą strukturę - np. przepisy prawne wraz z numerami paragrafów.

7. Omówienie metody łączenia parami.

a) ogólne zasady dotyczące wizualizacji są takie same.

b) brak struktury, brak elementów odniesienia (takich jakie były w przypadku „rzymskiego pokoju”, czy metody cyfrowo-kształtowej)

c) każdy następny wyraz zapamiętujemy kojarząc go z poprzednim; powstaje w ten sposób łańcuch skojarzeniowy, którego ogniwami są skojarzenia zbudowane z par bezpośrednio ze sobą sąsiadujących; przykład - chcemy zapamiętać wyraz: małpa, księżyc, komputer, drzewo ...

w celu zapamiętania kojarzymy małpę z księżycem, księżyc z komputerem, komputer z drzewem

d) wady i zalety - wadą jest to, że zapomnienie jednego elementu może pociągnąć za sobą utratę zdolności odtworzenia reszty; zaletą jest to, że nie trzeba tworzyć żadnej struktury.

8. Zwrócenie uwagi na rolę jaką w zapamiętywaniu odgrywają wizualizacje - jako czynnik ułatwiający zapamiętywanie (uaktywniają różne kanały informacyjne, wymuszają koncentrację uwagi - całkowicie wykluczają powierzchowność czynności zapamiętywania) i jako czynnik organizujący nowonabytą wiedzę.

9. Giełda pomysłów na temat zastosowania metody cyfrowo-kształtowej i metody łączenia parami

Uwagi o realizacji

Podobnie jak w przypadku „rzymskiego pokoju” przez pewien czas trzeba stwarzać warunki na lekcjach przedmiotowych do korzystania z tych metod. Wskazane są takie lekcje, na których taki sposób przyswajania sobie wiedzy będzie obowiązkowy.

Metoda cyfrowo-kształtowa z biegiem czasu staje się najbardziej popularną. Jest wyjątkowo łatwa do nauczenia się, a daje przy tym dodatkowe możliwości - odpytywanie „na wrywki”. Zwykle też metoda łączenia parami stopniowo wypiera „rzymski pokój” - nie wymaga dodatkowego wysiłku tworzenia struktury; bardzo łatwo wprowadzić ją w nawyk i wykorzystywać w każdej sytuacji zadaniowej prawie spontanicznie.

W miarę upływu czasu i ćwiczeń wzrasta zainteresowanie uczniów samą pamięcią, a tym samym ich samoświadomość w tym zakresie. Pojawia się również nawyk obserwowania samego siebie podczas czynności uczenia się i dobierania takich metod, które subiektywnie są najskuteczniejsze

1	Miecz	6	Gwizdek
2	Łabędź	7	Dziób okrętu
3	Mewa	8	Bałwan
4	Krzesło	9	Ślimak
5	Hak	10	Rycerz z mieczem i tarczą